

کرا لیجیٹ کا تہ کی زہری بہ خوہندی ٹاکادیمی تہرخان ناکرد۔
 زہترین کا تہ کانی بہ خوہندنوہی پرتووک بہسردہ برد۔ داپیرہشی
 چہ ندین چیرہ کی خہشی فہلکلہری و ئہفسانہیی بہ گہاہوہ۔ لہ
 دایکیشیہوہ چہ ندین گہرانیی فہلکلہری فہربوہو۔ لہ
 تہمہنہ کی بچووکدا بہ فہلکلہری گہلہ کی ئاشناہوہو۔ ہہر
 ئہو چیرہکانہی کہ داپیرہیی بہی گہاہوہ، بوون بہ ئیلہام و

هه‌وانی نووسینی چیرک‌کانی به منداان. کرالیچیف خه
دیگه‌ت‌وو و ده‌ت: ت‌نیا دوو پ‌رتوووک له ما‌ماندا
هه‌بوون، ئه‌وان‌ش (سروودی سلاطیک‌فا) و (م‌ژووی ئ‌سکه‌ند‌ری
م‌کده‌نی) بوون. ئ‌م دوو پ‌رتوووک‌شی له ت‌م‌نی مندا‌یدا له
پ‌رتوووکفر‌ش‌کی گ‌گ‌کی ک‌ی، که به سه‌به‌ت پ‌رتوووکی به
گونده‌کاندا گ‌ده‌دا. دواتر ئاشنای پ‌رتوووکخانه‌ی گشتی
ده‌به‌ت و پ‌رتوووک‌کی ز‌ر ده‌خو‌ند‌ت‌وو.

کرالیچیف له ت‌م‌نی (۱۷) سا‌یدا له سا‌ی (۱۹۱۹) دا به ی‌که‌م جار
هه‌نراو‌یه‌کی به ناوی (هه‌هه‌) وه، له گ‌فاری (بیری
قوتابیان) دا به‌او‌کرد‌وو.

کرالیچیف له سا‌ی (۱۹۲۳) دا، ی‌که‌م پ‌رتوووکی به ناو‌نیشانی (ماونا
لوا) که بریتییه‌ چ‌نده‌نراو‌یه‌کی شه‌گه‌ه‌ان‌،
چاپ‌کردن و به‌اوی کرد‌وو. ئیله‌امی ئ‌م هه‌نراوان‌شی له
رووداو‌کانی ئ‌یلوولی وه‌ات‌که‌ی به هات‌بوون. هه‌نراو‌کانیشی نو
بوون و به پ‌چه‌وان‌یه‌ه‌نراو‌ کلاسیکیه‌کان‌وو بوون. پ‌ش‌ئ‌وو
چاپ‌ان بکات به‌ش‌کیانی له گ‌فاری (ر‌گای نو) دا، به‌اویانی
کرد‌وو.

کرالیچیف، نووس‌ر‌کی نو‌خوار و داه‌ند‌ر‌کی ر‌سه‌ن‌. خاو‌نی
هون‌ر و شه‌وازی نووسینی تایب‌ت به خ‌یه‌تی. به پ‌چه‌وان‌یه‌ی
نووس‌رانی دیک‌وو که به ماو‌یه‌کی ز‌ر له گ‌ه‌اندا، به دوا‌ی
خ‌یاندا سه‌رگه‌ردان بوون.

کرالیچیف که پ‌رتوووکی (رای) به‌او‌کرد‌وو، له لای‌ه‌ن
ر‌خنه‌گرانی وه‌ژ‌یه‌وو، پ‌شه‌وازییه‌کی باشیان له‌کرد.
ده‌کر‌ت ئ‌م پ‌رتوووک‌ی، به لووتکه‌ و به شاکاری نووسینه‌کانی
کرالیچیف هه‌ژمار‌بک‌رت.

کرالیچیف له سا‌انی (۱۹۳۲- ۱۹۴۴) وه‌ک سه‌رنووس‌ر و ده‌ره‌ند‌ر له
ر‌ژنام‌ی (ف‌ربوونی هاریکاری) دا کاری ده‌کرد. چ‌نده‌کار‌کی
(ت‌سه‌ستی) و (چه‌خ‌ف) یشی له رووسییه‌وو وه‌رگه‌ه‌اون به
بولگاری.

ئ‌وه‌که‌سه‌ی جه‌پ‌ه‌نج‌ و کاریگه‌ری له‌سه‌ر ژیا‌نی کرالیچیف
به‌جه‌ه‌شت، نووس‌ری به‌ناوبانگی بولگاری له بواری وه‌ژ‌یه‌ی
منداان (ران به‌سیلک) بوو. که له‌و کاته‌دا سه‌رنووس‌ری گ‌فاری
(شادی منداان) بوو. به‌سیلک به کرالیچیفی وت: پ‌موایه‌ که
ده‌بیت، به نووس‌ر‌کی گ‌وره‌ و به توانای بواری چیر‌کنووسین
به منداان. ئ‌م هاندانه‌ی به‌سیلک، کاریگه‌رییه‌کی
ئ‌ره‌نی له ژیا‌نی کرالیچیف هه‌بوو.

کرالیچیف له دواي جـنگي جيهاني دوو مـو، رووي له جيهاني چيرـکنووسين به منداان کرد و هـموو توانايـکي به ئـم بوار به کارهـنا. زياتر له (۴۰) سا، سـرقاي نووسيني کورته چيرک و چيرکي ئـفسانـيي و رـماني منداان بوو.

سوودکي زري له فـلکلـري بولگاري و بياني و رگرتوو. له سا (۱۹۲۵) دا، يـکم پـرتووکي رـماني به ناوي (ميچـ) و به منداان نووسي و چاپکرد و بهـاوي کردو. سـرجـم (۱۵) پـرتووکي چيرکي به منداان چاپکردوو. به شـو و شـوازکي ساکار و ئاسان دايـشتوون، هـريـکـش له چيرکـکاني مـبـست و پـند وانـيـکي جوانيان لهـخـگرتوون. چيرکـکاني به منداان به زياتر له (۵۰) زمان له سـرانسـري جيهاندا و رگـدراون. به زماني کورديشـو. تا ئـمـش چيرکـکاني بهـشـکن له بابـتـکاني پـرتووکي خوـندنـوي قوتا بخانـي بندـتي له بولگاريـا. چـنـدين نـوي بولگاريـا به و چيرکـکاني کراليچيف، پـروـرد و رـشـنير کراون. بهـشـکي زري کارکاني، بريتين له تـکـيـکـي له هـنـراو و له پـخـشان و له چيرک و ديالـگ. به زري بريتين له کورته چيرکي ئـندـشـي.

نووسـر و وـرگـ و زمانزاني لهـهاتووي ناسراوي کوردمان، رـوانشاد مامـستا (شوکر مستـفا: ۱۹۲۶ ـ ۲۰۰۳) چـند چيرکـکي هـبـزاردي ئـنگـل کراليچيفي له زماني تورکيـو و وـرگـاو به سـر زماني کوردي و له پـرتووکـکدا چاپي کردوون. دووان له و چيرکـکاني (گوـدرـو و مـرگ) و (ئامـزگاريـي گوـدرـو) ن. ئـنگـل کراليچيف دـت: "ئـوـم به خـياـدا دـت، کـ ژياني خـکي به به مندا و به به هـنـراو، چـند خـمناک و مات دـبو".

ئـنگيل کراليچيف، خاتوو (فيلـا شيفـا) ي ناسي، کـ کچـ ئـکتـرکي شانـيي به ناوبانگ بوو. له شانـي نيشتماني بولگاري له شاري سـفيا کاري دـکرد. فيلا زـر بهـهرـمـند بوو، هـودارانـکي زري هـبوو. نيازي ئـوي نهـبوو کـ هاوسـرگيري بکات، بهـکو نيازي وابوو کـ به تـواوي هـموو ژياني خـي به شانـ تـرخان بکات. بهـام دايکي و هـردوو خوشکـکـي ئـم نيازـيان پـ باش نهـوو. به رـکـوت ديدارکيان له نـوان کراليچيف و فيلا رـکـست. به شـوـيـ خـويستي له نـوان ئـم نووسـر و ئـم هونـرمـند ئـکتـرکـدا دـستي پـکرد. فيلا شيفـا خانـم ئـکتـرکي جـي رـز و خـويستي و سـرنجـاکـشاني زـر له بينـراني بوو. ئـمـش وايکرد کـ کراليچيف ئيرـيي پـ ببات و غيرـش له هـودارانـي بکات. هـند ئيرـيي به فيلا شيفـاي خوشـويستي برد. نهـيدـويست

هاندره کانی لهی نزیك ببنه وو. فیلاي خسته بهردم یهكه كه لهم دوو هه بژارد: یا کرالچیف یان پیشكه ی هه بژاردت. كاتكه كه فیلا شیفای ویستبووی پیشكه ی هه بژاردت، کرالچیف له بهردم شانیه نیشتمانی بولگاری له سه فیادا، فیشكه كه به سنگی خه یه وو ده نه ت. خه شبه ختانه فیشكه كه بهردم دهی نه كه وت و له ژهر په ستیدا جه گیربوو. له نه خه خانه به یان ده ره نه و چاكه وو.

فلا به ته واوی کرالچیفی هه بژارد و کاری شانیه یی وه كو پاشخوانكه بوو. دواي ساكه هاوسه ر گیریان كرد، تا مردن په كه وه ژیان. بهام ژیانیه ئم ژن و مهردم به هه چ شه وه یكه ئاسان نه بوو. ره نكدانه وهی ئم مهش له ته بینیه خه مناكه كانی ناو به ره مه كانی کرالچیف دا، ره نكیدا وه ته وه و هه سته په ده كه ت.

کرالچیف له ساهیه (۱۹۲۹) دا، به په رتووكی (جیهانی چیره كه كان) له لایه نه (ئه نجوومه نی نه دوه وه ته به وه ژیه مندا نه و لاوان) مه دالیه زه و به وانامیه دیله می (خه ته هانز کریستیان ئه ند رسین) یان په به خشی.

ئه نگه ل کرالچیف، له ره ژیه (۱۴ / ده سه مه ره / ۱۹۷۲) له شاری (سه فیا) له بولگاریا كه چی دوايی كرد.

ئه مانه ناوی به شه كه له چیره كه كانی کرالچیف نه مندا نه: شایكه به گو یه كه كانی گو ده ره ژه وه، دره كان قاچه كانیان كورتن، شوانه كه و ژنه كه ی، گورگ و قوربانیه كانی، ئه و كو وه ی ویستی هه موو شه كه بزانه ت، ئه نجوومه نی كه ران، داپیره و ورچه كه، دوو برای قاره مان، كهه زه یه كه، پاسه وانی ده سه ز، شه ر و ره یی، گو ده ره ژ و مه رگ، خوشك و برا، گورگ گورگه، كه تایی جیهان، خه ونی گه چان، هه ت.

ئم كورته چیره كه ی ئه نگه ل کرالچیف به ناو نیشانی (دارستان و ته وره كان) وه كه نمونه یكه له چیره كه كانی له زمانی نه رویجیه وه وه رمگه رایه سه زمانی كوردی.

دارستان و ته وره كان له رییه کی په له ته وری تاز، كه تاز له كارگه دا دروست كرابوون. له سه ره رگای ناو دارستانه كه دا وه سته. داره بچووكه كان، كه به دره ژایی ره گاك له ئم مه ره و ئه وه به وه روو بوون، زه ره ترسان و له رزیان له ههات. گه كا كانیان كه وتنه جووه و به چرپه له گه یه كه تریدا ده دوان.

پیره داربه وه یه كه ی ئه ستوور و به رز (كه له ناو وه استی دارستانه كه دا بوو) پرسه: چی روویدا وه؟ داره كان وه میان دایه وه: كه تایمان ها تووه.

داربـووـکـ: بـچی؟!

دارـکان: چونکـ تـورـکان گـیشتـ ناو دارستانـکـ.

داربـووـکـ، داوای لـکردن: باش سـیریان بکـن.. ئایا هیچ لـ
ئـمـیان لـگـدایـ؟

دارـکان: نـخـر.. هیچ دارـکیان لـگـدا نیـ.

داربـووـکـ: کـوابـت مـترسن. گـر هیچ دارـکیان
لـگـدا نـبـت، هیچیان پـناکـت و ناتوانن لـقیشتان لـ
هـپـاچن. ترسـکـ لـودایـ گـر کلکی تـورـکان لـ ئـمـی داربـت.

مـبـستی ئـم چیرـکـ رـک ئـو پـندـ کوردییـمانـ: " دار دـبـت:
ئـگـر تـور کلکی لـ خـم نـبـوایـ نـی دـبـیمـو". واتـا
ئـگـر کـسانی هاوـنـتـو کـت یارمـتی دوزمن نـدـن و نـبـنـ
چاوساغیان، دوزمن ناتوانـت بـ کامی خـی بگات.

(*) بـ نووسینی ئـم باسـ سوودم لـ چـند سایتـکی ئینگلیزی و
نـرویجی وـرگرتووـ.